

vinteren

Ski kommuneskokger hadde våren 1942 inngått kontrakt med Aker kommunale brenselforsyning om salg av 1000 à 1250 storfavnner skogsved på rot fra Krokhol skog. Dette kom i tillegg til det som kommuneskogene skulle levere til innenbygds bruk, og til det som var stilt til disposisjon for Ski Vel i form av skogparseller for tildeling til privatfolk. I alt utgjorde avvirkingen for driftsåret 1942/43 16 000 m³ eller 2 1/2 års tilvekst på ett år.

Den store vedkontrakten med daværende Aker kommune gjorde det selvsagt nødvendig å skaffe hugstfolk og kjøpere utenfra i tillegg til de omlag 50 som arbeidet i Ski kommuneskokger. Det ble Aker kommunale brenselforsynings ansvar.

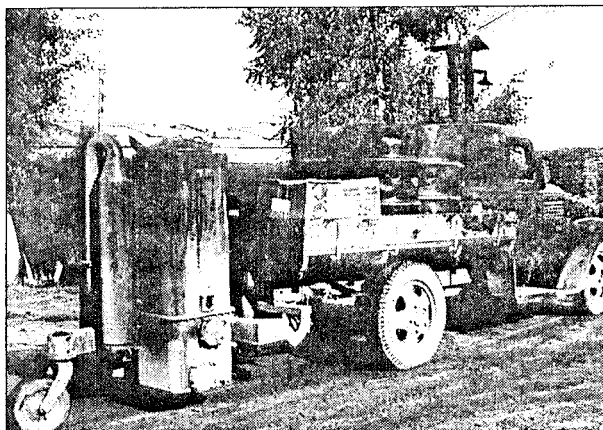
Ca. 30 fra Aker ble allerede sommeren 1942 tvangsutskrevet til arbeid i Krokhol skog. Et 40-tall ble samme sommer hentet fra Nord-Odal. De ble fristet av bedre betaling enn de kunne få i hjemdistriktet. De fleste av dem brakte med seg sine hester slik at de kunne stå for kjøringen frem til bilvei. 18 gårdbrukere i Enebakk fikk pålegg om å levere i alt 35 000 kg. høy til foring av de importerte hestene.

Transporten av veden var en stor operasjon. Veden ble hestekjørt frem til Skjelbreia, Byseter-måsan eller Krokhol og fraktet derfra med rekvirerte lastebiler til Grønland torg i Oslo. Bilene ble drevet med generatorknott, små tørkede biter av fortrinnsvis or som dannet brennbar gass. Knotten trådte i stedet for bensin som det var forsvinnende små mengder av.

Fra Grønland torg ble veden så fordelt videre til husstandene i Aker. Aker kommune utgjorde jo den gang det meste av dagens Oslo.

Skogsarbeiderne fra Nord-Odal og en del av de tvangsutskrevne fra Aker bodde i 16-manns brakker ved Krokhol og Svartoren. De lå i dobbeltsenger og stelte seg selv med mat på den ene ovnen som var i brakka.

På grunn av det tunge arbeidet fikk den enkelte skogsarbeider tildelt en ekstra fettrasjon på 250 gram saltet og røkt hvalspekk pr. uke, i ca. 12 uker om vinteren. Hvalspekket ble levert i hele tønner fra Ringstad pølsefabrikk på Stranda på Sunnmøre.

Lastebil drevet med generatorknott. (Foto: Norges Hjemmefrontmuseum)

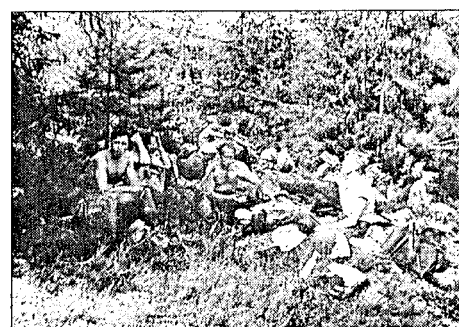
Alvilde Gjevik som bodde i Sagstua ved Krokhol og var gift med en av skogsarbeiderne i kommuneskogene, fortalte til Ski-kalenderen 1995 at det ikke var lett å skaffe klær og mat til disse sliterne under krigen. Hun sydde om og lappet det hun kunne, stekte potetlomper i stabler, og en sjelden gang når det var

kjøtt å koke av, laget hun lapskaus til niste.

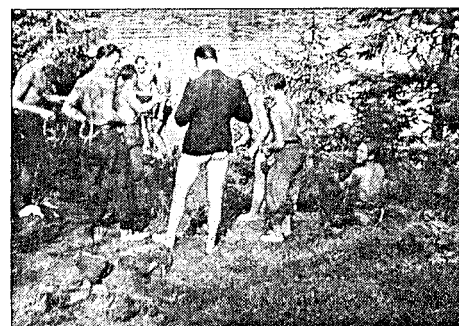
Det var ingen koier å gå inn i så rastene kunne ikke bli for lange i vintertiden. Svette som karene var, ble de fort kalde. 50 gram kafferusk i måneden ga heller ikke mange kaffekoppene å varme seg med.

Tommerlunning til Krokhol-saga. Kåre Gjevik med hesten sin. (Foto utlånt av Alvilde Gjevik)

Elever og lærere på vedhugst høsten 1944. I forgrunnen fra venstre lektor Osvald Martinsen, lektor Bent Vale og vaktmester Asbjørn Lier. (Foto utlånt av Bent Vale)

Og etter vedhugsten et forfriskende bad i Karlsrudjernet! (Foto utlånt av Bent Vale)

Så nå ble det ikke tid til å ta ferien hit eller dit. Nå ble det å dra til skogs med oks og sag hver riøkt. Et herlig slit kunne det jo li, men så hadde en jo igjen den ilfredstillelsen at en ikke skulle behøve å fryse fordervet når vinterkulden satte inn.

Til skogs

/edsituasjonen var kritisk igjen høsten 1944. Som en av de største orbrukerne så det temmelig vrient ut for Ski Realskole.

Forsyningsnemnda hadde ikke sett seg utvei til å skaffe det nødvendige kvantum ved for vinteren, kunne Østlandets Blad fortelle. Hvis en kunne skaffe hug-

gere, kunne nok skolen få kjøpe ved på rot, men å skaffe huggere var like vanskelig som å få kjøpt ved. Da elevene hørte det, erklærte de seg straks villige til å dra til skogs for å ordne brasene.

Omtrent 30 elever ble tatt ut og utstyrt med nødvendig redskap. Med lastebil og under tilsyn av et par lærere ble de kjørt til Siggerud og hentet igjen om kvelden.

Hugsten fant sted hos Erichsen i Karlsrud skog. Elevene ble delt opp i lag på tre, og så måtte de gi rapport hver middagspause og hver kveld. På den måten ble det konkurranse mellom lagene, og på en ukes tid var skolen sikret brensel for hele skoleåret.

DEL 10 AV SERIEN SOM STARTET 23. AUGUST 1996

Brensel og ved til

Iannonse i Østlandets Blad 8. juli 1940 ble utførselsforbud for ved fra Ski bekjentgjort. En forespørsel forsyningsnemnda hadde rettet til befolkningen, tydet på at det ville bli mangel på brensel til vinteren.

Det forhindret ikke at folk i Ski var sene med å bestille veden. 9. august gikk forsyningsnemndas forretningsfører ut i avisen igjen og understreket at det var bedre å være føre enn etter snar. Ellers var det mulig at man ville bli skuffet. Det kunne sette inn med snøslaps og stadig regn, og det ville nok kunne merkes på veden - om det da var noe igjen!

I oktober ble det imidlertid nevnt at vedforsyningen nå gikk fint. Det var den påtroppende kulde som hadde fått fart i folk.

Fra Forsyningsdepartementet var det i slutten av september kommet regler for husoppvarming på grunn av den vanskelige brenselssituasjonen.

I boliger skulle ifølge Østlandets Blad bare ett oppholdsrom oppvarmes for hver husstand, bortsett fra den høyst nødvendige oppvarming av soveværelser. Temperaturen i oppholdsrom skulle ved fyring ikke overstige 18°C. I forsamlingsrom og butikklokaler var grensen satt til 15°.

Kulderekord

Det var godt at vedforsyningen var brakt i orden, for vinteren 1940/41 ble kald.

Det var den kaldeste januar på over hundre år, skrev Østlandets Blad. Mandag 19. januar 1941 kl. 08 ble det på Kråkstad stasjon målt 40 kuldegrader. Stasjonen ligger som på bunnen av en gryte, og den verste kulden samlet seg der.

Men så var 40 kuldegrader også alle tiders rekord. Lenger oppe i høyden fikk man høyere seg med 28-30 grader. Det samme var det ved Ski stasjon.

I Ski kirke var søndagens gudstjeneste blitt avlyst på grunn av kulden. Det var bare tre varme grader i kirken, og det lot seg ikke gjøre å få temperaturen opp. Det ble for kaldt for den lille blåfrosne flokk som var møtt opp.

Det var mange frosne vann- og varmerør, og rørleggerne hadde sin fulle hyre med å klare brase-ne. Tre mann var i full sving med elektriske tineapparater i Ski-byen. Også på bondegårdene var rørene mange steder frosset.

Etterfølgende søndag ble Ski kirke holdt lukket. Temperaturen

Vedlager fra Krokholstogen på Grønland torg. Veden kappes og oppstilles for fordeling til husstandene i Gamle Aker. (Foto: Norges Hjemmefrontmuseum)

inne var nede i null grader, og de to-tre vagehalsene som hadde trosset kulden og møtt frem, måtte bare avfinne seg med at gudstjenesten igjen var avlyst.

Vedparseller

Mangel på arbeidskraft hindret de private skogeierne i å fremskaffe det tilstrekkelige kvantum ved foran vinteren 1942/43, og Ski Vel engasjerte seg med tanke på

å kjøpe ved på rot i Vevelstadskogen til sine medlemmer.

Det endte med at Vellet 10. juni 1942 averterte i Østlandets Blad felleshugst i Vevelstadskogen. De som ønsket å få «vedparseller», måtte melde seg innen en oppgitt tidsfrist og oppgi hvor mange favner ved de ønsket å hugge og i hvilket tidsrom huggingen skulle foregå.

Det viste seg at interessen for felleshugsten var langt større enn antatt. Ved fristens utløp var bestilt henimot 600 favner ved, fordelt på bortimot halvannet hundre bestillere.

Veden var utblinket i noe som het Katteholtet, vis-à-vis Regnbuen

næringspark på Langhus. Så der ble det livlig i tiden som fulgte. Ingen bilvei førte frem til Katteholtet - Vevelstadveien eksisterte ikke den gang - så det var et svare strev med å få brakt veden frem.

Adgangen til selv å kunne hugge sin vinterved ble i følge Østlandets Blad for 26. februar 1943 utvidet for terminen 1943/44. Det ble gitt anledning for forbrukerne til å inngå

avtale ikke bare med kommuneskogene, men også med private skogeiere om å få kjøpt ved på rot. Dette var faktisk den eneste måte de private skogeierne på grunn av mangel på arbeidskraft ville kunne oppfylle det pålagte hugstkvantum på.

Ved på rot.

Til produksjon av generatorknott kjøper vi ved av or og gran på rot.

Kråkstad Bruk

Telefon 113, Kråkstad.

Privat ill. 88.

Ski Vels felleshogst

De som ønsker å delta i Ski Vels felleshogst i sommer, må innen 20. juni melde seg til O. Braathen, tlf. 150, eller Emil Sæther, telefon 165 med opplysning av hvor mange favner ved de ønsker hogge og i hvilke tidsrom huggingen skal foregå.

Styret.

Skurloset